Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1925 шера денз ◆ ШОАТТА, 23 ОКТЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 127 (6693). ◆ Мах 3 кеп.

Даькъала хилда ССР Союз хьаяь 60 шу дизар — дерригача советски халкъий интернациональни цхьоагIон, доттагIлен вашала цIей! Советски Союза гражданаш! Къахьегаме, дешаре, кхолламе керда толамаш дахарца сийлахьча юбилейна накъагIоргда вай!

(Сийлахь-боккхача Октябра 65 шу дизарга дахьа КПСС ЦК IIахьехамашцара)

18 декабре — Коммунистически субботник

ПЯТИЛЕТКА ФОНДЕ — 2,5 ЭЗАР СОМ

Республика а мехка а юбилеашта къахьегама соцIаташ кийчдаь накъабахара шерра яхь йоаржаь къахьегиш я «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода коллектив.

Нохч - ГIалгIайчене хьалхарчарча хьалдьхай цар 18 декабре СССР хьаяь 60 шу дизара хетаяь коммунистически субботник дара москвичаша дIайолаяь инициативе. ХIана цу гIулакха вIашагI а сала болх беш лаьохкIа штаб я укхаза, завода директор Негинский Леонид Моисеевич керте а латташ.

21 сентябре хиннача штаба заседание къоастабир «ЦIеча шоатта» дийнахьа бергболча балха боарам.

— Цу дийнахьа болх беш хургва 900 гаргга саг царех 420 шоай балха моттигашка къахьегаргда вожаш улица ноа-карта лостам беш хургба.

Предприяте хьалха латтача № 6 йолча цехерча Владимир Сергеевич Турапин керте латтаза электросварщикийи № 4 йолча цехерча Федоренко Анатолий Антонович керте латтача токарийи бригадаша цу дийнахьа кхоаь бинзали материалаши дIайохий таш болх бергба. аьнна шоашта дехкар тIаийцаз. — яхаш эукц завкома председатела

Предприяте араяена дерзI 12 эзар сома маьха нормативни цIена продукция, цох 2,5 эзар сом пятилетна фонде дIаяургда

С. ШАБИЕВ

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

ЯЛАТ КХЕДАРА ЙОАКХО Ю

Баьпадаараш кхедера керттера лостам болаш яле а хIара шера кIезиг-дукха ялат а дуь Грознески района «Юбилейный» совхоза къахьегамхоша. Укх шера цар хьалкхедаьдар из 150 гектара тIа ялатан 30 гектар доакъаран лаьрхIа. Ялат чуийнар планагIа даккха доатIар 30 центнер долаш хIара гектара тIара 32 центнер а доалхаш.

Ялатен доакъарен культураш леласш шоай къаьстта бригада я совхозе Ибиев Рамзана кулгал а деш.

ЦхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера а шин бIаь гектара тIа из хьалкхеле дерхIаш я из. Лаьтта оахаш цул тIехьагIа цуина обработка еш хьинар ца кхолеш къахьингад тракториста Даудов Ризвана. ХIара дийнахьа 9 гектар лаьтта аьхад цо, нормагIа аха доатIар 7 гектар долаш. Ялхайтта шу совгIа ха я Ризвана цу боахаме хьаьнала къахьега. Из ва коммунистически къахьегама ударник.

ХIана укх деношка сихеи дикеи ялат дIадийна даккхара тIатеIIа кхай тIа болх беш боахи тракторист Иванькевич Данил, сельщикаш Арсемиков Баудин, Яхьяев Iийса Сабиров Салман. Селлкашца ница лехьа ха ма йоалйташ хаддаза дIадуаш дола фу хьатIакхухь шофера Мумаев Ахьмада Цудухьа цар вIаштIехьдоал шоай балха пормаш тIехкхоачаш а еш лерт тIа на дIале.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТАШ ТIА: 1. «Юбилейный» совхоза дикагIвола механизатор Даудов Ризван.

2. Иванкевич Данила тракторапа ялат дIадуаш боахк совхоза болхлой.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ДИЗА ДОЛАШ IАНГАРА ДОАХАРГДА ДОАХАН

РЕПОРТАЖ

Екхав йолаш ди дар. Команакировке йодача наькъа духьало ихийтар сона доакъар кийчдеш боахкача болхлошта делкъийна даа хIама ийна вода водитель Сайд-Али Михаев. Советски районерча «Ленинский путь» яхача совхоза 3-ча бригада кхашка дIакхоачаш латтар тхо.

Тхона хьалташкахьа дада бIарг ма кхоачча шера совхоза кхаш. Iотесса нарабаь кIувс санна тайп-тайпара бесаш дола дизаш михо теркадеш ягIа шаьра аре. Сов цу моттига холало бIарг хьесташ хиларах ма дош лацар-кх аьнна хетадора циггача Iо а хайна цуй сурташ ца дийхкача, цунах стихаш ца яйича. ХIаьта а, цу хана оаха дихьар кхы тайпа гIуланх дар: 3-ча бригаде общественни хьайбашта доакъар миштa кийчду хьожилга.

ДIатIаккхача гаьнна доллаше а хьаловар — тхона болх беш йоахкача тракторийи микрокосилкайи таташ. Тхо дIакхаьчача чуийнна болх беш — доакъар кийчдеш боахкар нах. Цар хьаьнала къахьегамга хьежача юха а дагадехар сона юртарча къахьегамхой шиi тайпара девиз а хинна дIаэтта «Ялата санна терко е доакъара!» яха дешаш. Массе метте кхекаш дар балхаш. Бокъонца аийна, «дийна конвейер» йоаллаш санна хетар кхай тIа. Иштта дика вIаштIехьбаьккхан барт тайнси бора болх доакъар кийчдераша. Йоккха аре дIалаьца ийсача мутIарчегIа дадар аьта парехаш чот йоацаш дукха.

Гаьнна дIахьежача бIаргагора микрокосилкашца маьгал хьонхаш боахкараш: Эльтиев Бауди, Арсанов Муса, Хайхаров Алман. ТIехьатесса йолхьинг а долаш йолча шиi трактораца цар лергаIа водар совхоза къона механизатор Атсаламов Мусайт.

Вацлаца бIарахьежа доглоагIаргдолаш хоза дора аргIаш Акаева Бакатус. Дураева Любас. Дакаева Iалмата. Акаева Аизата, цар къоначa гIончаша Хадиева Ларисас, Абубакарова Зайнапа. Байсултанова Малпкас. Уж башха-дика кхалнахи мехкарийи хIара шера боагIа шоаи совхоза новкъостал де.

Шоай гIулакха говзанчаш ба аьнна шIи, дIахазийтай дукха шераш хьалхагIа девз доакъар кийчдара балхаш деш хьабоагIача. опыт йолча аргIашдераша Магомадов Бауде, Зинайдиев Муяс, Хазуев Мамалта, Сулейманов Юре, Баширов Хьамида.

— Массехи ди хьалха, — йоах цу бригада учетчика Гастиров Iабдуллас, — аргIаш даь дIаотталаьй оаха 80 тонн йол, кIоагашка еллай 260 тонн сенажи 130 тонн силоси. Тхоай доаханга диза долаш Iа даккхийта хьожаргда тхо.

ХIара доагIача къахьегама дено хьагучабоах керда «турпалаш». Маьгал хьокхача ше къаьстта хьинаре къахьегаш хилар хьахьекхад Эльтиев Бауде. Цхьан дийнахьа 0,8 гектара тIара хьакха едаш йола йол цо 2 гектар совгIа хьокх, цу тайпара вож йовкъостий шийна тIехьа а боакхаш.

— Болх беш воалтача тана даа хIама а дишу Баудена, — бегаш бу цуй йовкъосташа.

Иштта дика къахьег совхоза новкъостала баьхказа «Сельхозтехникерча» трактористаша Джамурзаев Хабиба, Саидов Iарбе, Саралиев Ваххас, хIара денна Урдухоевски хьайбай ферме 6—7 рейс а еш, нормаш 130—150 процент кхоачашьеча водителаша Магомадов Хожас, Истамулов Мусас, Махоев Сайд-Але.

Масе метте кхача, мичча бесса даь а новкъостал де гIерташ хул бригадир Б. Солганов. Эшшача метте новкъостал де ийча ва 3-ча бригаде [illegible] ваьхийта участкени инспектор Кадиев Мальмуа.

Долла хIама дика дар, цхьа хIама халахета мара: иштта хьинаре къахьегаш боахка нах теркалбац района культболхлоша. Библиотекача тара ба царна кхай тIарча стане бода нивь. Кхыметтел киноперелавжка а ягIац цига.

Иштта хьинаре, екхаш йолаш денача хIара денах сайда а эцаш, къахьег доакъар кийчдераша боахача доакъара кхоачам совбаккхар дукха.

Б. СОЛТАГИРЕЕВ

ЦХЬАН СОВХОЗЕ

Генарий дика хьуакъам кхебе вIаштIехьдаьлар укх шера Шалински района «Искра» совхоза къахьегамхой. План 10 центнер йолаш хIара гектара тIара чуийцар 12,5 центнер генараш. Иштта боахамо паччахьалкхенга дехкар 1400 центнер генараш с планови заданел 400 центнер дукхагIа..

Толам баьккхар генараш дIадуаш, кхелеш, хьуакъам чуэцаш болх хьаькъалца вIаштIехьа баккхарах. Хаинахьеи дикеи аьха а аьха кийчдир лаьтта механизатораша Х. Адамова, А. Саккаэова, Х. Межидова; дика хьокар генараш дIадийнача кхашка Н. Муртаеван М. Ахмадован кулгалдеш йола звеньяш, хIаьта хIама ца дойташ, лоацачa хана чуийцар хьалкхебаь хьуакъам комбайнераша М. Хатуева, Э. Авдарханова, А. Аларханова.

* * *

Совхоза тхьамка леладераша тIаийцад керла кхы а доккхагIа социалистически дехкараш. Цар дош деннад паччахьалкхенга планал совгIа 40 тонн тхьамка дохка.

Тхьамка дика хиннад укх шера. План 13 центнер йолаш хIара гектаро лу 20 совгIа центнер. Шоай лаьташкара планал шоаза-кхоьза дукхагIа продукци йоаккхачарах ба балха йоккха опыт йолаш бола тхьамка леладераш Цагараева Аза, Ушаева Маимонт, Дидигова Аминат.

И. АСЛАХАНОВ, районни газета корреспондент.

Генараш цIена чуэц

КПСС ЦК майски (1982 ш) Пленумо тIаийца Кхачан програма кхоачашьеча шоай низ а говзал а ца кхоеш къахьег Малгобекски района «Алханчуртския» совхоза кхаш леладераша. Ялат чуэцара районе вIашагIьелла шин комплексах цаI я хIана совхозе генараш чуэцаш. Кхо бIаь гектара тIа хьалкхедаьд укх шера совхоза механизатораша генараш. Уж дIадуаш хьалкхедеш ша механизировании звено хинна. Гулиев Висангире звенос хьалкхедаьд генараш 143 гектар, хIаьта Гулиев Мовле звенос — 157 гектара тIа. Цу гIорбаьккхача механизатораша шоаш чакхдаьхад шоаш кхашка дерригаде дела балхаш. Цудухьа генарий хьуакъам доI гIоадоаккхаш а ба.

ХIанзе чуийда даьннад 250 гектара тIара дараш. ХIара гектара тIара 10,6 центнер генараш доах механизатораша Иштта уж хьувкъарах вIаштIехьдаьннад паччахьаиккенна планагIа дIадала доагIараш 200 тонн долаш 208 тонн дIадала. Юкедиса генараш чуэцара а планал совгIа паччахьалкхенна уж дIададара а тIатеIIа къахьегаш боахк механизатораш.

Хьал мел кхебаь хьувкъам цхьаьнха хIама ца дойташ лорабира а генараш цIена чуэцара а гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад совхоза партийни комитето. ВIашагIьеллай генараш чуэцача тIахьожим лаьттабеш йола партийни группа. Цунна чубола шоай дехкараш дика кхоачашдеш бола КПСС членаш Гандалоев Закре, Гатиев Султан-Гири, Цуров Тухан пенсионераш Шадиев Iаддрахьман Аисагов Батарбик, кхыбараш.

Комбайнашта тIехьа Iолета «корпикаш» хьалохьаде оарлагIбаьннаб школай дешархойн хьехархойи. Шоаш мукха болча сахьатех хьинаре къахьег цар а.

Генараш чуэцача дика болх бу совхоза комбайнери Кононенко Ивана. Района комбайнераша юкъе ларкача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай цо.

Комбайнаша аьрда генараш кхай тIара централни хьатта дIакххьаш ба совхоза шофераш Дасиев Хьасан, Долов Ираьил, Мурадов Султан-Гири Эльдарханов Муьтал, Гатиев Султан Гири. Шоаи балха нормаш дикка тIехкхоачашью цар.

И. БАРАХОЕВ.

Къахьегама вахте

Сийлахь-боккхача Октябра 65 шу дузача денга сийленца накъабахара къахьегама вахте а этта шоай толамаш совдоахаш болх бу Аргунски «Пищемаш» завода болхлоша. Шоай деррига низаш, хьинар оарцагIдаьккхад цар укх юбилейни шера планаш толамо кхоачашьяра. СССР хьаяь 60 шу дузача денна сийлен къахьегама совгIаташ кийчдара лоаттабеча къовсаме ма могга дика хьокхамаш тоитар дукха.

Холуш лакхъеннай араяеча продукце дикал яйдеммай цун боарам дукхагIа араяец ширпотреба товараш. айеннай къахьегама овсарле а. Планал совгIа арахийцан ворх эзар гаргга сома маьха йола продукци. Кхачан дулхашурийи промышленностa лаьрхIа арахийна продукци 7 миллионал дикка совгIа сом мах бодаш я. Кхачан программа кхоачашьяра циьшемашевцаша юкъедихьа докхха дакъа да из.

Шерра яьржай коллективашта юкъе «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа йола социалистически яхь. Цу яхье хьалха латташ я механо-сборочни цеха коллектив. Сентябрь бутт бокъа а беннабацар укх цехерча А. Байбатырова, С. Товсултанова, М. Алилова кулгалдеча бригадай коллективаша цхьайтталагIча пятилетна хьалхарча шин шера план кхоачашьярах рапорт денкача хана. ТIехника къахьегаш я Османова Хьава керте латтача токарий-револьверщиций бригада коллектив а. Цеха партийни бюро секретараша херкай из цунна хьаьнал къахьегача новкъостал. Шиi хьинар ца кхоеш къахьегаш хиларах сий ду цуна. Шоай гIулакха тIехьна говзанчаш да электрощик А. Сампханов, токарь У. Ачалиев, дукха кхыбараш

Заводо шиi болх дIаеолабаьча укх 20 шера дукха хувцамаш хиннад укхаза дикагIча оагIорахьа. Нагахьа санна 1962 шера завод болх бе йоалача хана араяецаш йола продукци 382 эзар сома маьха мара хинна ёс, 1982 шера планагIа из араяеча едаш я 11 миллион 726 эзар сома маьха.

[illegible]

М. ЭНЕИДИЕВ

ДИКА ХОАМАШ

СССР 60 шу дузача юбилея сийна тIаийца социалистически дехкараш тIехкхоачаш а деш, хьабиргIаш бола «Малгобекнефть» НГДУ [illegible] Сийлахь-боккхача Октябра 65 шу дузача делла цIейна [illegible] планал совгIа эзар гаргга тонн мехкадьтта, заданел совгIа маьхала йоаккхай 220 эзар сома маьха товарни продукци.

[illegible] Мовлаев Михаил Миронович, Тебоев Сулаамбек, Белхароев Яхья керте латтача кхаь цеха коллективаш. Царех хIораш паччахьалкхен планал совгIа даьккхад дукха мехкадьтта.

* * *

«Грознефть» НГДУ [illegible]

[illegible]

Б. ДОМАРНИЕВ

Дош кхоачашдаьд

[illegible]

[illegible]

Октябра ЦӀейна сийлениа къинхьегамхойн оьшуш болу продукци ... Грозненски кондитераша ... 10 ди хьалха кхочуш а ... шоай толамаш совдоахаш болх беш йола фабрика коллектив гаргга я итт бетта хьалха кхочуш ... 13 процент ... къахьегама овсарле ... дика дукхагӀа дя хӀара болх лаьрхӀача хьадаьр. Планал совгӀа арахийна товарни продукци 100 эзар сома мехала а йолаш тахана деига цар махь ... 200 эзар совгӀа сома мехала продукци.

Шоай ха ... кхочуш къахьегад кондитераша вай республика ... цӀейна ... ра кийчо еш. Чам болаш ... ха чӀоагӀа хоттаци дӀаяздина продукци. Грозненски къахьегамхоша кхачанаш совгӀа ... махка дукхача моттиг ...

Уж толамаш доахача гӀот хӀара дика къахьегад къонача специалисташа. Царех цаӀ я комсомолка, производстве хьалхалаттар, заверточни машинни машинист йола Арсамекова ЛӀайлат. Цхьа ди дӀадоалац цо шин нормаш 10—20 процент тӀехкхоачаш ца еш. Шийна хьинарца, дикача балхаца хьоахам тел цо шийна уллув къахьегача нохчо-гӀалгӀайчашта.

СУРТА ТӀА: Л. Арсамекова.

И. ПЛИЕВА сурт.

СССР хьаяь 60 шу дузаш

ЦАӀ ЙОЛА ХАЛКЪБОАХАМА КОМПЛЕКС—СССР ХАЛКЪИЙ ВЕЖАРИЙ ДОТТАГӀАЛА МАТЕРИАЛЬНИ КӀИЙЛЕ

Советски Союз я 53 къаман - пачхьалкхен образовани чуйоагӀа цаӀ йола дукхача къамий социалистически пачхьалкх. Царех хӀаране экономика я мехка цаӀ йолча халкъбоахама комплексах дӀахаза йиш йоацаш дола дакъа.

Советски Союз йолаш йолча укх 60 шера Советски мехки халкъаш шоай опыто тешаллъ цаӀ йолча союзе вӀашагӀкхетаро шоай ... социально-... дӀахьахар ... ЦаӀ йолча халкъбоахама комплекса ... Цу деррига новкъостал ду СССР халкъий доттагӀала чӀоагӀде.

Мехка цаӀ йолча халкъбоахама комплекса гома чу даим ... лата - эгара хьалхарча ... шера плана тӀа а ювцаш хиннад специализаци. Республикашта юкъера экономически буна ... шерагӀа ме хул ... уж. Царех хӀаране ... баргӀоацаш мичаб шийна дакъа доакъош дола боахам.

1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца йолча ...

[illegible]

ДӀАДОДАР—КӀЕЗИГАГӀА, ХЬАХУЛАР—ДУКХАГӀА

Социалистически дехкараш мишта кхоачашду?

Чакхдоалаш латт цхьайтта пхьагӀа пятилетка шоалгӀа шу. Къахьегама коллективаш юбилейни шера тӀаийна дехкарий кхоачашдаро хӀара дийнахьа шерагӀа ярх социалистически ахь.

Вай республикерча промышленни предприятешта юкъе хьалхаяттарех цаӀ я «Дружба» цӀи йолаш Грозненски картонажни фабрика. Дика толамаш доахаш хьаьйоагӀа барт тайна дукхача къамех латта коллектив. Ийс бетта задании тӀехкхоачашъяьй фабрика коллективо плана совгӀа шу юкъагӀа 72 эзар сома мехала продукци арахийцай. Белгала лакхъенай арахецача продукце дикал. Бахача наха лаьрхӀа арахецача 5 тайпарча товара аттестаци яьй. Юбилейни эмблема тӀа а йолаш, керда ши издели — альбоми кхаднаьха тӀорийн арахейнига вӀаштӀехьдаькхад укх шера. Фабрика шийна тамагӀа а долаш болх беш 18 сахьат. ХӀара бетт бетта дикала денош чакхдоах. Ухкала теркал ю специалистаца, потребителаша яь замечанеш, белгалдаьха кхоачамбоацараш дӀадахара уттасии мероприятеш чакхйоах.

СССР а Нохч - ГӀалгӀай АССР а юбилеешта накъа- долаш гӀаьина хиннача социалистически дехкараш тӀа белгалдаьккхадар продукци хьаяргаш дӀабода мах укх шера 0,5 процент лохбе, аьннача 9 бетта баьча балха итогах из хьоахам 1,9 процентага дӀаихтоачабе вӀаштӀехьдаьннад коллектива. Цу гӀулакха дикагӀа пайда ийцай оборудованех, кхом а беш дӀаахийтай материалаш, айбай къахьегама дисциплина. Хьалхарча ах шера фабрике кхоаьй 5 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Из вӀаштӀехьданнад йоккха мощность йола моторащ дӀа а даьха царна метта кӀезигагӀа электроэнерги йоаю двигателаш оттадарах.

Уж толамаш шишерӀа хьахиния дац Къахьегама овсарле лакхъяра, дисциплина чӀоагӀъяра, коллективе социалистически ахь йоарханра хӀара дийнахьа хьинаре къахьегаш хиннай Е. А. Будлоева керте латта партбюро. бергига а коммунисташ. Производства керттерча участкашка дӀанийсбаьча коммунисташа доагӀача бесса кулгалду общественни организацеш.

Профсоюзни организацеа пхьани фабрике шерра йоаржалый социалистически ахь. «ХӀара балха дийнахьа хьадер дукхагӀа хилийта!» яхаш дехьа а йолаш къахьегама къовсам доаттабеш 3 участки шин бригадеш я Хадзаиха хьалхарӀ моттигаш а йоахаш хьайоагӀа бахача наха лаьрхӀа товарий арахеца цех (мастер М. А. Гальян).

Фабрични комитето (председатель Л. Т. Солодова) хьинаре дакъа лоац производства управлени еча йоагӀача бесса балха кадраш дӀа ийна хьинача, кхоми хьуромати дош материалаш дӀаахийтар. Балха говзал лакхъяра фабрике чакхйоах «ПрофессегӀа дикагӀар» яха конкурсаш. ТӀехьарча конкурсо хьалхехар шоай гӀулакхах дика кхеташ бола нах фабрике кӀезига боацилга. Царех ба бараньаш тегаш бола М. Хашиева, Б. Курбанова, Н. Тимбиева, переплетчикаш Е. Андрусенко, А. Абубакарова, Т. Ужатенко, Н. Кагерманова, картонажникаш Р. Пайзуев, Н. Салакина, Л. Цыбнева, дукха а кхыбараш.

Парто массаза тешаме гӀонча йолаш хьайоагӀа комсомол. Кьонача коммуниста А. Захарина кулгалду фабрика комсомольски организаци 15 сагах латт. Комсомольцашта хьинаре дакъа лоац производственни задании кхоачашьена. Царех дукхагӀбараш шоай микрорайоне общественни порадок ларбеш заходя дружинникаш ба. Кагирхой хинна Грозненски аэропорт хьалъеча, город товеча ду къа доацаш.

Хьалхашка латти декхараш кхоачашдулургдаш балха занах бизза пайда ца эце, къахьегама дисциплина лакха ца хилча, материальни бийлаш кхом ца бойя. Цу гӀулакха партийни организаце тешаме гӀоныча ба халнал тӀахьонгхой. Партбюрос хилдаиза новкъостал ду группа болх тоабара.

Партийни, профсоюзни организацеша, администраце дукха теонам тӀалаяттабу фабрике болх боча наьха профессиональни говзал лакхъяра. Кагирхой техникумашка, Кулашка деша хьежабу. № 13 йолча юкъерча школе юкъера образовани йоацачарна лаьрхӀа смении школа хьайиллай.

Шоай балха опыт кагирхоша дӀалуш ба дукхача шерашка фабрике къахьегаш бола хьехамчаш Е. Андрусенко, Н. Кагерманова, Н. Салинина, кхыбараш.

Коллективе дика вӀаштӀехьбаькхаб политико - массови болх. Партии правительства решенеш дӀавовзийтар ба агитаторий политинформаторий. Политически экономически деша ши группа вӀашагӀеслай фабрике ... опыт йола коммунисташ Хь. Котиков Я. Поспелова. ЛадугӀараш ӀомабӀ политически экономика пайда аьн. КПСС XXVI съезда, цул тӀехьагӀа хиннача пленумаша оттадаь декхараш кхоачашдара коллектив бараматаш кӀоархӀ туловаш ... а боадаш ...

Картонажни фабрика коллективо доша деннад юбилейни шера декхараш 27 декабре кхоачашдергда аьнна. Хьагулох из кхоачаш а ден. Лакхача къахьегами совгӀалашца ... вӀаштӀехьдаргда цуй вай беррисана махка цӀейна — СССР 60 шу дизара Цхьабанъда, къахьегача овсарле кхы а лакхаг1а хургъар аьнна хет пхьадола кхоачамбоацараш дӀадоахаре. Социалистически ахьа ниа ба дикагӀа йола опыт шерра дӀайоаржаярна, хӀаранена ...

Соахка а цул хьалхарча ... декхараш ... дисциплина. ХӀаьта ... Кагирхой ... ТахханагӀа ... дӀадахарга хьежжа ... производственни ...

Къахьегама овсарле лакхъяра материальни ... рационализаци. Из ... 1981—1982 шерашка ... рацпредложени ... фабрика специалисташа, болх ...

Промышленни а гӀишлой а предприятешка тахан шерра юкъеяккхаш бригадни подряда хьисапе къахьегилга. Вахаро хьахьенкдад производства эффективность лакхъяра ца дика форма йолга. Партийни а профсоюзни а организацешта, администраце ... бе дезаш дар ... КПСС ЦК ... кхоачашбара.

Уж кхоачамбоацараш дӀа а даьха, кхы а лакхагӀа хьонхамаш а долаш ... фабрика коллектива.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

Йолга нердехьарча йисте, Чувашски Марийски АССР доазонашта гаьна йоаца Уренгой — Помары — Ужгород яхача газопровода турбаш хих тӀехъяхара кийчо еш ба. Хин бухе гӀолла турбашта лаьрхӀа траншея йоаккх, из хургъя ворхӀ километр гаргга йӀаьха а йолаш Йолгана кӀалгӀолла йодаш. Из я газопровода эгара йоккхагӀйола хин духьале. Укхаза болх беш я «Востокподводгазстрой» яхача треста йиълагӀа специализированни управлени. Хин бухе гӀолла чакхъяргья шолха турбаш.

СУРТА ТӀА: 200 метр йӀаьха йола турбаш хин кӀалгӀолла Ӏоахка кийча я.

В. ВОЙТЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

МИШТА КХОЮ ЭНЕРГИ

Вайх хӀаранена бӀаргадайна хила мег заводскойн котельни турбашкара арауха бе-бе бесаш дола кӀура цӀогарч. ХӀаьта кӀурана цхьана михо дӀа ма кхухьий тӀехьтӀехьа безагӀа мах бодаш доаннхаш дола доагор догадеш хьайоала йовхал а. Масала, укх тӀеххьарча 20 шера мехкаьтта продукташ яхарга дӀабода мах цкъаи ахаззен, гаш яннхарга болар — шоаза дукхагӀа хиннаб. Цу цхьан хана кходаь электроэнерге хӀара киловатт-сахьат — из ба на боагабеш биса 600 грамм кӀор е 300 грамм мазут. Специалисташа лаьрхӀача гучадаьннад, довгалеча деррига доагорах эгара дукхагӀа — 62 процентага кхаччалца — промышленносте доагадеш хилар. Долче, из юкъергдола никъ а укхазара лаха беза. Из вӀаштӀехьдаргда шоллагӀа ресурсаш оалареж пайда эцара чотах. ХӀана вай мехка 240 миллион гигаджоули я уж, хӀаьта халсьа боахаме пайда эцараш иц бӀаь миллион а.

СССР Госснабага гӀолла ...

ХӀаьта цунах хьадла хьахиннар гучахьа да. Ленински комсомола цӀерагӀча автозаводе хьалхагӀа кхохкасина газаш михаца дӀаухийтар. ХӀаьта хӀана укхаза хьалхйаьга еррига продуктадаш цхьан трубопровода чу гул а еш, хий дӀоахдеча «пакеташка» ухийташ йола установка. 80—100 градусага кхаччалца дӀоахдаьча хих лай цӀенош дӀоахдара пайда эц, хӀаьта аьхки дӀанха хий телача система чу хьожаду из. Цу системага дӀалахар бӀь бетта юхаметтаэттар, хӀаьта Ӏалама газ миллион кубометр совгӀа кхойир.

Башха опыт я яьгача продуктай йовхалах Красноходмски камвольни комбинате пайда эцар «ДӀакхувеш» хиннача газах укхаза пайда эц кӀадаш докъаларан царна термически обработка яран. Юххера, а, кходу миллион кубометр гаргга сийна доагор.

Ахнан заилахьа вентиляне феца цхьана помещенешкара арахийт йовхал йоаккхаш болачул кхаззна дукхагӀа мах а бохийташ ...

... ча моттигашка-м ужжамо пенаш деттача кхоачам хила а мег. ТӀаккха, мегаргдолийтеш уж мехка юкъерча оаса тӀа, масала, Москве? ТӀаккха, улицаш сенна йоахъергья?

Специалисташта гучадаьначох, ах гаргга йовхал цацах санна пенех чакх а ювлаш арахь. Корех — цул 35 процент.

Тахан дукха зданеш, къаьстта а общественни яраш, бӀарчча пен дӀалоацаш хӀана дац аьнна доккхий кораш а дугӀаш хьалью. Цу тайпара «аквариумаш» гӀойленагӀа яц кхыметтел сердал чуярга диллача а Дукхьал боарамга кхоачадеш уж дӀамгдича а 6 процент йовхал кхое йиш хургья, долче, доагора - энергетически ресурсаш кхое а.

СССР энергетикай электрификацеи Министерстверча специалисташта гучадаьннад, нагахьа сенна массазарча цхьа тӀоа болча керамзито - бетонни панелашка заполнителаш меттел йовхала электростанцешкарча оахьараха шлакехи пайда ийнача. цӀеношкара арухача йовхала дикь даьккхах цхьа дакъа кӀезигде а на бахьий долаш условни доагора миллионаш ...

... лапран автоматизаци е ца лаьрхӀа зданеш эксплуатаце дӀателга дехкарах дола доша СССР «Энергонадзора» директивни органаша дувацаш.

Цхьа тӀкъаьх — ткъаь итт шу хьалха цӀеношка центральни отоплени батареш тӀа цӀагӀа чура регуляторш уттайора. ХӀанзарча квартирашка уж йоацаш я. Радиатораш тӀа йоалла краник санна йола цхьа лоаламбоаца хӀамилг бахьан долаш боарам боацаш тел йовхал цӀеношта меттел, бӀарччача кварталашта а. Цхьайолча квартирашкара мах Ӏий шелалла багӀаш хул, вокхар чу, мел чӀоагӀа шелал латте а, форточкаш а диллейе багӀа.

Межведомственни комиссе специалисташта гучадаьннал, цхьа градус совнагӀа цӀа дӀоахдича пачхьалкхен дукха мах бодаш хилар, хӀана аьнча из бахьан долаш йиъ процент дукхагӀа йовхал тӀаикха, цунга хьежжа йоаго хӀама а йоа.

ГӀалат тоадеш ба тахан проектировщикаш. Кулгаца нийсъеш йола регуляторш йоаха радиатораш арахецилга вӀаштӀехьдаьккхаш ...

[illegible]

ХӀАРА ШЕРА ХЬУВКЪАМ ЛАКХБЕШ

«Ялат дукхагӀа лакхара нерттера никъ — массанахьа а хьувкъам айбар», аьннад Кхачан программа тӀа. Цу дешашка хьежжа гектара тӀара чуберзабеш бола хьувкъам боккхагӀа хилийтара хаддаьза йоанхо ю Сунженски района Ленина цӀерагӀча колхоза кхаш леладераша. Из гӀулакх толаме дӀадахьа царна карагӀа а доал.

Масала, хӀара гектара тӀара чузна ка бола ялат соахкарчул цхьа центнер алсам а доаьхаш 33 центнерга дӀакхоачадир укх шера ... гӀулакхо вӀаштӀехьдалийтар дӀадахача шера хинначул шин бӀаь тонн дукхагӀа долаш 2100 тонн ялат даккха.

Колхозхой геттара раьза болаш дика хьийкъай ... шера ялата дӀайийна хинна хьажчӀаш а. Уж 350 гектара тӀа кхейир цу боахаме. Царех 280 гектара тӀара яраш чуерзаь яьлай хӀанзале. ХӀара гектара тӀара 18 центнер фуалъаьха хьажкӀаш йоал. Уж я соахка хинначул 10,2 центнер дукхагӀа.

Къаьстта дика хьувкъаьй укх шера хьажкӀаш Какаев Камалус кулгалдеча звено. Цун яраш чуерзаь яьлай. ХӀара гектара тӀара 65 центнер фуалъаьха хьажкӀаш яьннай Во ни Висаитов Салай звено кхеяьрии а. Цо 55 центнер чуера хӀара гектара тӀара. Цу гӀулакхаша вӀаштӀехьдалийтад колхозхошта шера план 800 тонн йолаш пачхьалкхенга тӀан- ...

... геттара лоархӀам болаш ... из гӀулакх. ХӀана аьнча, хьажкӀаш кхаьчачул тӀехьагӀа а гӀадам силос йоллара пайдане долаш моша ду ... гибрида, — аьлар Улубаева.

Толам баккхара моллагӀа культура дика хьувкъаьярах долаш дац, из ... хӀама ма ... Цудухьа ... къаьстта доккха дакъа лоацача цу боахамерча нахах а дуаша доагӀа.

ХьажкӀаш ... балха нормаш хӀара дийнахьа дика тӀехкхоачашъеш къахьегаш ба, механизатораш Кагиров Муса, Ахмедов Сулейман, Атхаков Салман, ... фераш Ахмадов Хьамид, Ч... Хусн, Назиров Бекс..., Хьатта ... ош, коржаш, йоккхачарна юкъе шоай дехкарех дика лоархӀабу болалой: Ибрагимова Замани, Бахаева Лоаши, Баталова Пайжат.

«Хьал мел кхебаь хьувкъам — ... » яха Ерригсоюзни ... Саратовски областа ... инициатива дег тӀара къоабалъеш хьал а ... шоай яхз дӀакхоачар ду колхоша хьувкъам ... Масала, ... тӀехьа ... хӀара ... Умарова ..., Казаева ...

[illegible]

САГИ ЗАКОНИ

НАЬХА САТЕМ ЛОРАБУ

Правопорядок лорахо гIуллакх кIоргачу хаио зIадеххача тайпара отталара чIоагIа йоакхо ю Коммунистически партеи Советски правительствам. Цу деша лоархIам къахьга гуш ба КПСС ЦК Генеральни секретаро, СССР Лаккхьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева лаьча къамаьлашка. Цу хьахьхьа вай мехка беш бола болх кхы лаккхагIча лагIата баккхара тIаберзабаь массехк сощам тIайIлаб укх тIехьарча шерашка парте Центральни Комитета, кхыча кулгалдеча органаша.

Правонарушенешта профилактика яра иоаш бу бола къахьегамхоша, шеррача общественностица айкха буалам лоаттабеш чаьхбоах республика чура гIулакхий органаша. Цу дакъе парчIоагIа аьттув боалийтаи йола балха форма я правопорядок лораш общественни пункташ.

Укх шера итт цу дул уж вай мехка вIашагIъехна йолайнча гIоне. Духхьашха 1972 шера город Ленинграде хьайир уж. ТIаккха из пайдане гIуллакх долга гучадаьнначул тIехьагIа общественни пункташ вIашагIйохка болабелар вай мехка массанахьа. Вай республике эггара хьалха уж вIашагIйохка болабелар 1974 шера, хIаьта хьалха царех спорни пункташ оалар. Тахан вайцига болх беш я ухьа бIаьи ах бIаьи гаргга правопорядок лораю общественни пункт.

БархI шера шоай балха тIа маьхера опыт хьаIоаьяьи общественни пункташа. хIаьта, мадарра аьлча, бахача нахах къаьст-къаьстачарча болх бара центраш а хинна зIааттан уж. Зуламаш кIезигдара цар депутатски групаш, халкъа дружиний, новкъостий судий, кхелетарий гIо лаьрхашта бенча инспекцеш, улечни домовни комитети низкол вIашагIтох.

Общественни пунктий керттера декъар да правонарушенешта профилактика яр. Хьешакъа оарцагIвакъча зулам на хилийта аттагIа да из даьчул тIехьагIа гучадоаккхача. Цу гIулакха зулам де тарлуш болча наха оттадаь лаьрххIа кароччаш леладу общественни пункташ.

Вай республике кIезига яц правопорядок лорачо доккхий хIамаш карагIхаьна кола общественни пункташ. Эггара хьалха вайцига хьаьнча общественни пунктех я СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе инициативагIа Черноречье поселке вIашагIбелар. Укхаза дукха даьд зуламаш кIезигдара. тIехдаьха къаравхаш мела раш зер дайна леларaш юхатохара, зуламаш дара тIакхаш бола кхелетараш нийсача новкъа бахара. Цу общественни пункта балха координаци еш я завода керттер-

на механика заместитель Ярунчев Владимир Сергеевич керте латта совет. Цунна юкъебоагIа къахьегаме коллективаша могабаь бола дукха нахалаш. Цу совета шин балха тIа аьттув балар эггара хьалха дуаза доагIа цун сенцешта керте латтараш шоашта тIадилла гIуллакх тешаме кховчашдеш хиларга, зулам де тарлуш бола нах бахачара общественностана уж къахьегаш болча коллективашна, административни органашна айхха буизам болаш шоай декхар чакхдоаккхаш хиларца, партийни советски, профсоюзни, комсомольски организацешна цу дакъе парча доагIаш долa новкъосталийи кулгали лоаттадирца.

КПСС ЦК ше тIайийцача социалашка лакха мах баьб общественни пункташа общественна дуxьала гIуллакхаш леладечарца къовсам лоаттабарен социалистически правопорядок чIоагIъярен дакъе беча балха.

Из Iалашдара дукха къахьег Ленински, Старопромысловски, Заводской районий партийни, советски органаша, административни болхлоша, шеррача общественносто.

Дика дар цу хьакъехьа массанахьа де эшар даьд ала йиш йолаш вай даларе. Иштта, масала, Грозненски, Назрановски, Сунженски, Урус-Мартановски, цхьайолча кхыча районашкара дукхагIйола правопорядке общественни пунктий советаш я аьнна дIаяльаь хилар ал соагIа лоадама хIама деш яц.

Къамаьл чакхдоалаш общественни пунктий советаша хIана дукхагIа тернадле доагIа декхараш белгалдича баькъаьха хургда. Шоай болх, партийна организацешца кулгат в лоаттадеш, хьаддача планагIа, хаддаза цар цабой зуламаш кIезигдара даькъе аьттув баргбиц цар. Къаьстта чIоагIа тернам тIабахийта беза шолагIа зулам даьча нахе. тIехдаьха корта бохабу маларaш меларашта, болх на беш харцахьарча наькъ тIа баьнна леларашта. Сийрда кхане хьалъяра дахаш я къахьегаш а долча вай чIоагIа йоакхо яиза яргьяи эздел, сибар, долаш, дика оамалаш йоахкаш кагирхой хьалхехбара царех хариваьннар нийсача новкъа вакихара оарцагIбовла беза беррагаш. ХIаьта общественни пунктий советех аьлча цар членаш дукхагIа хила беза шоай доавон тIа йолча школашка, профтехучилищай общежитешка, культура учрежденешка.

С. ДАДАХАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР чура гIуллакхий министерства профилактика отделене начальник, милице подполковник.

Болх хьаухаши ца ухаши бе йиш яц

[illegible]

прогулаш яьй. Укх шера хьалхарча 6 бетта из цифра лох ... [illegible] ... Укх шера укхаза 102 сат балхи хьаниццав хIаьта дIаваьннав 130 сат къаьстана дисциплина телхаярах, дукха прогулаш ярах дIавахиказв ца воллаш 11 сат балхара дIаваьхкар. царна юкъе прогульник В. Н. Лавлинскии наменник Ш. Дошхаев, электросварщик В. М. Альбенов а вoлаш.

Укхала а коллективе кхетама болх бела бe ца а деш, администрировани ярна къахьегами дисциплина чIоагIъя[illegible]... Укх шера СМУ 8 бархI [illegible] ... дисциплини телхарашта дисциплинарни взыскании ... [illegible]

[illegible]

ХIАРАНЕ ШЕ ДАЬЧОХ ЖОП ДАЛА ДЕЗА

Массехк шу мара дац Шахгиреев Рамзан Касумовича Октябрьски РОВД болх бу. Цхьабакъда, цу юкъагIа ше гIуллакх доваш бокъонца вола юрист волга чахьокха кхийнад цун. Дукха да вокхагIволча следователега къайла ца дохийташ гучадьха къоалаш, ца хулийташ юхатехе зуламаш.

ХIанз а болаш ба шоаш на даьр даа, тIадувха гIерташ бола нах. Аттa дац эзараш болча хьаьназа бахача гражданашта юкъера уж хьакъоастабе, бехктокхаме оза. Цхьабакъда, ганза-ганза гучалаланза [illegible] даь къоал бaь тийша болх. ТIехьара жоп дала дезача отт зуламхо Цу гIулакха хадданза къахьегаш ба милице болхлой. Общественносто новкъостал а деш зуламаш цар гучадьха дуккха а масалаш доаладе йиш я.

Цкъа Октябрьски РОВД вера маршрутни автобуса шофер С. Эльмурзаев. Цо йоахар аргIанга хьежа а ца везаш «Жигули» яха машин эцаргъя. ьнна ше Iеха а ваь, 7 эзар сом ахча дихьад малий ца ховча цхьан кхалсаго Дувна адрес, тайпан цIи йоацаш яр кхалсаг. Тахкача гучадьлар из Надтеречни районера Эльмурзаева автобусаца каст-каста Грозне ухаш хиннилга. Укхаза прокурора помощник я со яхаш, МВД хьалхашка Iоювлаш хиннай из. Ахча дихьача дийнахьа а Эльмурзаева автобус МВД хьалхашка соца а яь, со цхьан хьаниmах аьийтта кхаялна укхаза сабар делахь, аьнна министерства здане дIачуяхай из. Хьежаш сахьат шиа сахьат даьккхача машин эиа безам болаш хинначо кхетадаьд ше Iехийна хьига.

ДIаведача дьвнедича хIама хиннала Iкхалсаг сигала яхача санна дика дIаьйнан. Ше маларра аьтта-м, дуьна доагIар дар из, хIаьта а зуламхо вита йиш яцар бехкаш хьеже ца оаш.

Цу гIулакха оарцагIваьлар РОВД вокхагIвола следователь Р. К. Шахгиреев.

Надтеречни юртаннa бахачи дукхача нахага хийттар шоферa дуьна кул-сибар долаш кхьлсаг йий уж бахача, кхаш. Деррига а тохкаш, дерраIа чакхваьлача тIехьагIа гучадьлар из сибат дела цкха кхьлсаг Надтеречни районе мазгIа. Из аьнна а мошнир цхьаннехьа бола а из беш прокурорa помощник [illegible]

Следстви йича гучадьлар Грозненча Маяковски улицагIа вахача цун йоIо Э. Ханбарханова Калмыкера нийлеш хьа а нхьлваш, укхаза спекулятивни маьхах уж юхадохаш хиннилга. Цо дуккхьашха даь зулам дацар из. Тахкача орг санна хьалхстар мичча бесса ваьнна а боахама нахал тIехвала гIерташ ю лелабаь цIена боаца никъ.

Тюмене бохка хохаш а нийна машинаца вода со, аьнна Iехаваьв цо гражданин Н... Ше кхыча оагIорахьа вахав — Иванове, укхаза хохаш бехка а бехка 2 эзар сом наьха ахча киса деллад.

Мошенник кхийста географи шерра хиннай. Каст-каста водаш хиннав из Астраханки областе. Укхаза дувнаш хиннал ше вокхха торгови болхло а ва, ма эшша дефицитни товараш а ла шийта, аьхаш. Иштта 5 сагагара массехк эзар сом ахча даьккхад цо.

ТIеххьара а мошенник-спекулянт ше кхача веззача кхьачар. ВорхI шу суд яьй цунна а.

Ше дIа мел кхьачача шайгара масал гойташ, дика дешаш, хьинаре къахьегаш хьавоагIа Рамзан Касумович. 1970—1972 шерашка Советски Эскаре гIуллакх деш из хиннав батальона ВЛКСМ комитета секретарь. ТIема а политически а кечалон отличник а волаш. Даьхенна дизза декхар дIадена цIаненав зIамига саг.

Иштта дика дешаш чакхъаьнкхан цо Саратовски юридически институт а. Укхаза дIанийцав из КПСС члена лла. Кировоградски транспортни прокуратура следователь а цул тIехьагIа прокурора помощник волаш а балхаш лаьд цо институт чаккхъьч ахачуя тIехьагIа.

1978 шера Рамзан хьолаваь хиннав Советски Эскаре партийно-политически балха. Лични состава дика кхетам баларах шоана ВЛКСМ ЦК грамоташ тийннай цунна. Армейски органа [illegible] рекомендаци а сина велав из Октябрьски РОВД.

Нохч-ГIалгIайчен чура гIуллакхой министерствас [illegible] ... МВД ... [illegible]

ТIеххьарчи шин шера Октябрьски РОВД [illegible] ... Рамзан Касумович отде ла къахьаннарчи партийни организаце секретарьлла ... [illegible]

М. ФЕДЯНИН

[illegible]

Доазол дехьара

АНГЛИ. Консервативни правительства политикана духьалара йоккха демонстраци хиннай Лондоне (сурт тIа). Из Англе БКТ тIахьехамагIа вланеш тIатохара хьаьъехьа, уйлхцIеюо лораяра дика ассигнованеш лакхъяра хьаьъехьа медицински болхлоша дIадехараш хьалоацаш чакхдаьннхача «Хьинар айдара день» кульминаци хинна дIаяттар.

АП — ТАСС телесурт.

Социализма мехкашка

БУХАРЕСТЦИЙ ШУНА ТIАКХЕТАШ ДАР

Юртбоахама сектора РКП комитета хьалхарча секретарах Ильфов Георге Истратех кхета вIаштIехьдаьлар са духхьал кIирандиннахьа геттара Iура. Къахьегама кIира болх сов дукха болаш да секретара — чуэцаш латт хьувкъам.

Камаьрца хиннад укх шера лаьтта Румыне кхашкарча къахьегамхошта. Лакха ба укх шера кхебаь ялатий хьувкъам, къаьстта дика хиннад кIаш хьажкIаш, хIаьта иштта баьцадаараш соми. ХIанз эггара хьалха де дезар да из деррига беркат сиха а хIамена доадеш а чудар, цуница цхьана кхаш гурахьа юв культураш дIас кийчдар.

— Сектора боахамий керттера декхар да, — йоах Георге Истрате, — Бухаресте бахка нах Iалашбелга тоадира новкъостал дар къаьстта баьцадаарашцеи хьайбай продукташцеи. Боккъалдар аьлча, цу гIуллакха вIашагIъеллай ер керда административни единица 1980 шера февраль бетта. Сектора я 33 юртбоахама производственни кооперати, йиъ пачхахьалкхен юртбоахама предприяти, ялх юрта боахама механизаци яра йола станци, йиъ кооперативай юкъара объединени. Лаьтта дукха дац сектора — деррига а 97 эзар гектар, цунах оаха лаьтта 60 эзар гектар да. Кхашка къахьегараша укхаза кхею платийн технически культураш, сом, баьцадаараш. Хьаьй хьайбаш леладара йола дика база, зонера лаьттaш дIайийна хIамаш эггара дикагIа хуларех дац, хIаьта хаоттамо а хьовзамаш ду юрташнарча къахьегамхошта. Цудукъа сектора боахамашa къестадеча керттерча декхарашта юкъе да ирригационни системаш хьаяр, лаьтта тоадара де дезача балхий йизза комплекс кховчашъяр. Таханара ди дIанхоачаш 19 эзар гектар тIа хьаль яьннай ирригаце система. Амма из духхьал юхьиг мара яц. Лаьрхlа да царна шер-шера итт-итт эзар гектар тIаетта, цо йиш хулийтаргъя гаргарча хана хаоттамех тийша хулга дIалаккха. Вокх оагIора, тха да тIоадал сов дукха йола лаьтташ, цига а иштта балхаш деш латт.

ХIанале дика да сектора боахамаша чукхухьа хьувкъамаш. Иштта, укх шера юкъера лаьрхIача 39 центнер даьннад хIара гектара тIара кIа, мукх — 38 центнер. Хьувкъам рекордничоа юхегIерташ дола боахамаш а да тха — гектара тIара 60 центнера кховчаш кIа. Цирца нийсдала могаду оаха массенна а. Хьалха латтарий масало хьатойт, оаха балхаца безам а болаш, шоай гIуллакх довла а долаш, хьинаре къахьегаш хилча хьокхамаш лохха хулаш хилар.

Боккха теркам тIеувлйт административне а партийни организацена а колхозийн совхозен балхлой шоай доала лораш боахамашта. Беррига болх шин хоттамагIа бу укхаза лаьттен мa хулга дикагIа пайда эцарен. цу дакъе тIехьарча хиниалца ярий кхадарех а, хIара кхарча беша хьалур а хьамдаккхарен Бухарестa юкхерча юртаннa бахача аьараона керттерча дааьар баьцадаараш кхеду. Вокх тIара оттамараш дохьа ийн леладу. Царна доаттIаш до-

ла хьалаш Iалашду, продукци пачхахьалкхена дIачулуча хана материальни поощрене система юкъехуил. Йоккха город юхе хилар а цо транспортни проблема ца уттийташ хилар а теркал а деш, йоаьхийча юрташна баьцадаараш дIачуийлеш йола пункташ хул аьхкий болх беш. Дикал лакха йола нерда баьцадараш дIачутелар пайдане да ахархоша. Цунца цхьан нерда долаш кхоач баьцадараш Бухарестерча тикашка.

Цу тайпара, нийса вIаштIехьдаьннад из гIуллакх производство — торговли. Баьцадараш кхедара а дохкара а гIуллакх вIаштIехьдаккхара дархIа а доагIаш дикагIа лоархIаш да секторе Доброешть, Жилава, Груйю, Чорпан, Отопень яха а кхыйола а коммунаш. Царех дукхача боахамашка вIаштIехьдаьккхад экспорте уха баьцадаараш духхьал дIанийделта.

ДIачутелача баьцадаарех, дулхах, оалхазарех ахчал сонгIа доахаша эша доакъар а лу ахархой боахамашта, белам хуле дIаде фу, удобренеш эца йиш а я.

Цар йиш я иштта коа тIарча бешара чуяхьача юртбоахама продукце цхьадола дакъа рынке дохка — из де могадеш да. Цхьабакъда, укхаза шиэ услови я. Цхьа-лале баьцадаараш дохкаш йолчунга хила деза цо уж хIамаш ше кхеаь хилара тешал деш дола удостоверени. ШоллагIаде, рынкерча маьхашта регулировани а ю пачхахьалкхенчарел кIезиг-дукха эргадувлаш а да. Мах оттабара йола керттера критерий я продукце дикал.

Ховш да, белгалдоах РКП комитета хьалхарча секретара, сектора могаргдац, Бухарест санна йола йоккха город йизза Iалашъе. Цхьабакъда, города къахьегамхой Iалашбеча тха секторо лоаца дакъа хIанзле холуш да. Городе йохкаш йолча ерригача юртбоахама продукцех оаха лоаттаду 45 процент гаргга баьцадаараш, 36 процент котама фуаш, 18 процент дулх, 9 процент гаргга шура. Белгал а деш чакхдоах оаха столице баха нах Iалашбара гIуллакха юкъе сектора лоаца дакъа лакхде йиш хулийташ дола гIуллакхаш. Цун керттера йиъ дерхI оаха лаьттан фондил лаьттана обработка яра технологии тоаяр, лаьтта хьаьнал тоадар, ирригаци мелиораци шерра балхаш чакхдахар, дIадуича фуна фонд тоаяр, хьайбаш леладара шерра реконструкци яр Цу дерригне лаьхбергба хьувкъам ЛерхIаш да тхо, къоасттадаь аьлча, баьцадаараша доаца майда шерагара шерата шеръе — лахаро хьахьехкад цу тайпара йола практика пайдана хилар, хIаьта иштта селонагIа шишца хьувкъам чукхаьха доладала а.

Тха декхараш, — йоах Г. Истрате ший къамаьл чакхдоалаш, — масштабаш дийлача уж дIамагIа дале а, дукха ха боацаш Советски Союзо тIайийцача Кхачан программа тIа белгалдаьрашта тара да.

Александр СТАБЫНКО,
АПН соб. корр.
Бухарест.

[illegible]

СУРТ ТIА: [illegible]

ТАСС фотохроника.

МАХ БОАЦАШ ДАРБА ДЕЛГА-ЭГГАРА ХЬАЛХА БАЬККХА ГIА

Геттара Iуйрийна кхаьчар тхо Кабулерча центральни поликлинике. Амма селла Iуйре йолаш а, цун баьцаэра ков нахах дизла дар. Укхаза бIаргаго йиш яр города бахархой меттел, гаьнара, Кандагар, Герат, Газна, Лагман, Кунар, Пакти, Кундуз, Балх санна йолча мехка тайп-тайпарча провинцешкара баьхка нах. Афганистане эггара хьалхарчарча мах боацаш дарбаш де йолаеннача цу медицински учреждене цIи хьогге а гаьнна дIахезаяр беррига-ча мехка. ШоллагIча этажа тIа хьатIадоал тхо, укхаза дуxьала воагIа тхона поликлиника директооа декхараш кхоачашдеш вола лор Аьхмад Вали Бабак.

— Тха поликлиника, — элви цо, — болх беш йола 30 шу да. 1978 шера Апрельски революци хилалехьа города больница отделени яр из. Лораша штате боацаш бора болх, дукхагIча даькъе шоаш кхычахьа балхаш деш боллашехьа, цо дикка новкъарле йора цамогаш бола нах хан-ханахьа тIаийбе. Цул соагIа, дукхача медицински специальностий кабинеташ яцар поликлинике, из бахьан долаш йиш хилапар пациента массе оагIорахьара обследовани е а дуккхача лазарий диагноз оттас а. Кхьметтел поликлиника деш хинна из лоадам боаца гIо а дайта торо йолаш дацар бахача наьха дуккха доккхагIа дола дакъа. ХIана аьлча дукха мах бодар лор хьажийтарга а цо яъеча молхашка а.

Лораш Бабакаца наьана поликлиника элане гIолла чаккдоал тхо. Ерригача кабинеташка лораш бар цамогаш бола нах тIаийбеш. ДукхагIа бар царна юкъе боккхий нах кхалнах бераш. ХIара дийнахьа 2600 сата гIуллакх ду лораша. ХIаьта дукхха дукхагIа бараш болхлой, ахархой, лоадам боацача гIуллакхаш тIара нах ба хIана-чарна юкъе. Цхьан юкъа башха гешаш бацo нах мах боацаш деча даьбах минитад-хьогI ер аьнна хеташ, амма цу тайпара хилаш дукха хиланзар.

Поликлиника болх лайха кхетадe хала дац, цига ухаш бола нах тIатIа дукхагIа хинна ца Iеш, деш дола медицински гIуллакх а тоадеш ца халар. Мехка оттаьн [illegible] цIено лорарa гIуллакх дегIа доладара программа кхочаш а еш кIезига [illegible] ДРА [illegible] ... [illegible]

Педиатрически отделени эггара йоккхагIа я поликлинике. Из кхетадеш а да хIана аьлча берашн хIанз а дукха доь Афганистаче. Специализировани берий больницера мехка алххадаIмара йоацача поликлинике, кхетадеш да, ниа дIаккхачац шийа новкъостал эцаш чел долча бера гIо де. Цудукъа де деза гIулакхаш даьа централььни кабульски поликлиникне педиатрически отделени дикка шерьяра а эшарашта Iалашъяра а.

Тхо чунхача кабинетех цхьанне цу советски лор Головацкая Галина бархI шу лаьиначa кIаьнка тьежа яза воаллар. Ший наьнаца вена вар из кIаьнк Кабуле Кундуз яхача къилбаседа малтбоалехьарча провинцера. Цун шаккхе кулг а букъ а чIоагIа боагабаьб шолла летаенна хана. Гранатаоьеттаргаца лотаьяр из дяалахарча Пакистана территоре тIара мехка хьачуIахийта хинначa бандиташа.

— Новкъа дале а, — йоах Головацкая Галинас, — тхо долча каст каста кхуаш цамогаш дола бераш кхийта ца Iеш бандиташ налеташ еча хана човнаш хинна бераш а.

ЧIоагIа теркам тIаухийт поликлинике моа... хила кийчлуча кхалнаха. Цу гIулакха хьаьяй кадлиахьа консультаци. вIашагIъеллай къоначa моа... школа. Цига дикка балхаш ду бераш деча кхалнаха психопрофилактика яра. аттa кхетадерделаш дуай санитарен гигиени кIоаленех, даим хьож ниу делаьна дола бераш мишта дегIахк. Цу тайпара бола деррига чулоаца болх баро яцо хилийтай геттара чIамига долаш цамогаш хулчея довчен берай процент лохьеа.

— Кхетадеш да, дукха инисльу тха балхаца халонаш, — йоах доктора Аьхьмад Вали Бабака. — Тоьаш бац специалисташ, лораш, медсестраш. Штата хIама а ... [illegible] ... Тхоан кабинеташта керда оборудовани ярга хьежаш за тха лаборатори ... [illegible]

Тха поликлиникане тIехьа мах боацаш дарба ду медицински ... [illegible]

А. СУХОПАРОВ,
Ф. КОШЕЛИЙ,
АПН-ан корр.

ХАЛКЪА ПЕДАГОГИКА

БЕР ТIАХ АЬННЕИ НИЗ БОЛАШИ ХИЛИЙТАРА

Хоьш да, хьатIаьхуьча нохала кхетам балар масеза а обществана хьалхашна латтача а практике кхочушде делача а декхарашна дуьвзадеана долга. Са мел доьллача кхьча хIамашта юкъера саг белгалвоал, цкъа-дале, уж декхараш кхочушде дезийта но кхетадеш хиларца, шоллагIа-дале, хьатIаьхуьш дола нохах уж кхочушдара ницкъ шача тайпара кхехеш хиларца. Социально-политически лостамаш бе-бе хиларах бе-бе хулаш хиннад обществана хьалхашна уггар декхараш а. Лостамаш, формацеш хувцалуча хувцалуш хиннад кхоача нохала кхетаца балара дерхIараш, хьисап, методаш.

Вахара тIема-демократически лостам болча хана цхьа сахьт а ха боалеш хиннац кхерам тIабоагIаргбац аьнна хеташ, тIаккха дийна кусаш хиннав низ бар, вадай вар, герз леладе хоьр. Га доаккхар а тIемахо а лоархIаш цул ший сий далар цу гIулакхех тайша хиннад, цхьабакъда, цул совгIа, цунна ха дезаш хиннад доттагIашта, новкъостašта, хIаьта шитта хьаьмашта а саькърдам бе, цу ха на боарам бустама эздели долаш хила. ТIех на боахаш бегаш бе, шийна а царна а эзь тIаццоачаргдоацача тайпара хьаьшащен гаргарча нахацеи къамел де.

Биллами болча вахара новкъа бахк къона гIалгIай кийчбара керттерча гIулакхех на! — физически низ болаш уж хьалкхебар. Кхетамца кхебара еррига процесс хIаштIеххьа-тIехьа йоагIача кхь этапах латташ хиннай. ХIара этапо кхоачашдаьд шийна хьалхашка оттадаь болгалара декхараш. КIаьнкаш кхебара Iалаьмате дукха низ хан тIайохийташ хиннай, хIаьта а йиIигаш йоагIача тайпара терхо йоацаш юсаш хиннай кхилга даьц но. Уж кхееш хиннад общества ах даькъа. кIаьнкаш физически кхебара миссел уйла йиIигаш физически кхеяра тIайохийташ ца хиниа кхалнах. Цудухьа укх разделе дуккар кIаьнкаш кхебарах хургда.

Тахан оаха кепатох бераш тIах аьннеи дегIана низ болаши хьалкхедара, халонаш да уж Iомадара даькъера халкъа опыт ювцаш йола материал.

ХЬАЛХАРА этап — цхьан шерагара бархI шерага кхаччалца.

[illegible]

Н. ДЖАМБУЛАТОВ, Грозненски педучилища хьехархо.

(ДIахоадаргдолча хургда).

Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац

[illegible]

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ТРОМБОФЛЕБИТАХ ЛОРАВАЛАР

[illegible]

Н. АТАБИЕВ, 4-ча горбольница лор-хирург.

г. Грозный.

С. МАНСИГОВ.

[illegible]

БЕШАМАШ ЛЕЛАЕРАШТА ГIОННА ЛАЬРХIА

[illegible]

С. ШАДИЕВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

23 ОКТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурай салаIарен парк. 10.00. Боалх беш я аттракционаш. 10.00. «Машарах дола илланаш» яха радиоконцерт. 11.00. «Ленин — Октябра баьччаь» яха радиобеседа. 11.00. Спортивни хьахаг. 13.00. Кинолекторий «Лаьтта дахача планета — машар» яха кинофильм.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Боалх беш я «Мозаика» яха клуб. [illegible]

[illegible]

24 ОКТЯБРЬ

[illegible]

ЖУРНАЛИСТАШ ДЕШАШ БА

[illegible]

С. СУЛТАНОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ПРЕДПРИЯТЕЙИ УЧРЕЖДЕНЕЙИ КУЛГАЛХОЙ А БАХАЧА НАЬХА А ТЕРКАМГА!

Электрически сетий Грозненски предприяте дIахойт берригача пачхаьлкхен а частни а сектора абонентащка йоагаьча электрически энергех дIа а юха а расчеташ е эзилген 1982 шера 25 декабрь хьатIаккхачалехьа доахкаш дола декхараш дIатакха дезилгеш. 1982 шера 25 декабрал тIехьагIа цхьаккха претензи хьалцаргьяц.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 октябрь

I ПРОГРАММА

[illegible]

РАДИО

[illegible]

Грознерча экранаш тIа

«САГАЛИН БУЦ — КЪАХЬА БУЦ»

[illegible]

«КРЕПЫШ»

[illegible]

«ПОЕЗД СЕЦАР»

[illegible]

В. КОВАЛЕВА.

ХЬАВАХЬ

[illegible]

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; [illegible] — 9-24-00; [illegible] — 9-24-04; промышленностен транспортен — 9-24-01; юрта болхано — 9-24-06; культура — 9-24-05; [illegible] — 9-24-07; корреспонде — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 9-24-00; [illegible] — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры 9-24-05; писем — 9-24-07; корреспондентов — 2-89-88.

Газет арадуьйла шинарийн, ерен, шоаттен деношка

СФ03276 «Грозненский рабочий» издательства типография, Маяковского, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1155